

ILYÉS SÁNDOR

KIBESZÉLÉS ÉS NYILVÁNOS BÍRÁLAT AZ *ÜZEMÜNK ÉLETE* CÍMŰ KOLOZSVÁRI LAPBAN (1951–1953)

A kolozsvári munkásklubok témakörében írott doktori dolgozatom kapcsán elvégzett kutatások, forrásfeltárások során több olyan periodikát tekintetem át, amely nem sok konkrét információval vagy adalékkal szolgált az illető témához, viszont a korabeli kontextus felvázolásában, a nyilvános diskurzusok identifikálásában, valamint általános kontrollanyagként igencsak hasznosnak bizonyult. Már akkor nyilvánvalóvá vált, hogy ezek a sajtótermékek olyan forrásokat képviselnek, amelyek nemcsak történeti szempontból, hanem néprajzi-antropológiai szempontból is feldolgozásra, elemzésre érdemesek. A munkásklubokra koncentrálna egy általános áttekintést végeztem el (lásd Ilyés 2013: 147–176), amely során általános munkáslapok, szakszervezeti lapok, üzemi lapok és egy kolozsvári napilap képviselték forrásaimat. Ezek között volt az *Üzemünk Élete*, amely román nyelven *Viața Uzinei Noastre* címmel jelent meg, és a híres Dermata (Herbák János, majd Clujana) vállalat saját lapja volt. Annak ellenére, hogy egy viszonylag hosszú életű lapról van szó, a munkásklubok működésével kapcsolatosan kevés információ került napvilágra, viszont nagyszerű példáját mutatja a korabeli munkássajtónak, a hatalmi, ideológiai diskurzusnak. Áttekintése közben feltűnt ugyanakkor egy érdekes eleme a hivatalos, nyilvános diskurzusnak, és pedig a nyilvános bírálat, kritika, névre szóló kibeszélés, amelyet be szeretnék mutatni a továbbiakban.

Az *Üzemünk Élete* 1951 és 1974 között jelent meg. Kolofonja szerint „A Herbák János-üzemek Pártbizottsága és az Üzemi Bizottsága lapja”, majd 1964-től: „A kolozsvári Clujana Bőr- és Cipőgyár Pártbizottságának és Szakszervezeti Bizottságának Lapja”. Kezdetben eléggé rendszertelenül jelent meg, évente legkevesebb 6, legtöbb 39 számát számoltuk össze, majd 1970-től rendszeres lett a heti egyszeri megjelenés. Terjedelme 4–6 oldal, ára pedig 10 bani volt. Szerkesztőkről, szerkesztőségéről semmilyen adat

nem szerepel. Szerkezete megegyezett a kor többi munkáslapjával, a vezércikkek országos jelentőségű eseményeket, ideológiai kérdéseket tárgyaltak, emellett az üzem belső munkájával kapcsolatos ismertetések jelentek meg, valamint a művelődési élet hivatalos diskurzusa is eléggé gazdag volt, az üzem kultúrbrigádjai a máshonnan is ismert kötelező aktivitásokat művelték: színjátszó társulat, tánccsoport, dalárda, zenekarok működtetése, munkástanfolyamok szervezése. A sportnak kiemelkedő szerepe volt, elsősorban a labdarúgó csapat miatt, 1957-től külön sportrovat jelentkezett a lap utolsó oldalán. 1960-tól az ifjúsági rovat is beindult, de az ifjú élmunkások és aktivisták, a jó és a rossz példák felmutatásán kívül mással nem igazán szolgált.

Az *Üzemünk Élete* egy olyan időszakban jelent meg, amikor az államosítás már megtörtént, akárcsak a sajtó központosítása és a Kommunista Párt alá való helyezése, a régi, hagyományokkal rendelkező lapok rendre megszűntek, csupán az *Igazság* maradt fenn (Kuszálík 1996: 14–17, Dávid 2000: 368–370). A második világháború előtt Kolozsvár volt a munkáslapok kiadási központja, még akkor is, ha ipara nem volt még annyira fejlett, de a szakszervezeti központok ide tömörültek. A kommunista hatalomátvétel után ezeket Bukarestbe költöztették, majd egyre nagyobb fokú egységesítéssel rendre megszüntették őket, kivéve a hivatalos közlönyökként tekintett lapokat. A hatalom vigyázott arra, hogy minden korcsoport le legyen fedve a központ rendelkezése alatt levő sajtótermékekkel. E tény maga után vonta a több csatornán közvetített hatalmi diskurzus uniformizálását, az előírt hivatalos kultúra promoválását, valamint a bikkfanyelv egyre erőteljesebb térnyerését, oly maximális mértékben, amennyire az adott terület jellege megengedte.

Hivatalos kultúra csakis egy hivatalos történelemből nőhet ki magát, ezért a kezdetben oly kevés taggal induló kommunista pártmozgalom fokozottan érdekelt volt egy folytonosság felmutatásában, a fejlődés történelmi dimenzióinak bemutatásában. Ennek ellenére maga a kommunizmus mindennél jobban gyűlölte a történelmet, már-már az általánosan megtapasztalt, az általánosan elfogadott történelmet, azt, amelyet leginkább nevezhetünk „igazi” történelemnek, nem pedig a maga által épített verzióját. Ez utóbbi mindent meghamisított, mindenről mítoszokat gyártott, lábbal tiporta az evidenciákat – egy új történelmet gyártott, pontosabban újraalkotta, újradefiniálta magát a történelmet, ilyen értelemben „feltalálta” azt (Tismăneanu 1991: 5, Boia 2005: 91–104). A kommunizmus kezdetektől fogva elválaszthatatlan volt egy illúziótól, és ez nemcsak végigkísérte a kommunista történelmet, hanem alkotóelemét képezte. „Az illúzió a modern ember politikai képzetéből fakad, ugyanakkor függ attól az állandó utánaigazítástól, amelyet a körülmények, túlélésének feltételeként, rákényszerítenek. A történelmet napi táplálékává teszi azáltal, hogy mindent, ami történés, szüntelenül beépít magába a hitbe. Ezzel magyarázható, hogy maga is csak annak eltűnével tűnhet el, amiből lényege táplálkozott: a történelem általi üdvözülésbe vetett hit csak a történelem radikális cáfolata előtt hajolhat meg, minthogy az teszi értelmetlenné létokát, a természetben rejlő állandó kiigazítás munkáját.” (Furet 2000: 9) A hatalom mindent megtett azért, hogy a maga által épített történelem látszata fennmaradjon, a saját történelmét számtalanszor megfogalmazta és terjesztette. Megalkotta saját hagyományát, a saját osztálytudat alapját.

A munkáslapok hivatalos kultúra szócsovei voltak, és ez a hivatalos kultúra az átideologizált munkáskultúrát és népi kultúrát jelentette. A helyenkénti különbségek emlegetése ellenére egy közös jelleg, egy közös kultúra illúzióját promoválták, szubkultúrák nélküli kultúra egyetemességét. Úgy beszéltek erről, mintha más kultúrák és kulturális preferenciák nem léteztek volna. A városnak a sokszínűségét, a társadalmi rétegek közötti különbségeket nem lehet tetten érni a szövegekben.

Érdekes megfigyelni, ahogyan a sajtóterméktől függetlenül az évek során nemcsak az ideológiai hatás erősödött, hanem maguk a termékek is egyre „olvashatatlanabbá” váltak. A bikkfanyelv elburjánzása, a valós tények átszínezése folytán jogosan tehetjük fel a kérdést, hogy vajon a fiatalok mit olvastak, mit olvashattak ezekben a lapokban. Nagyon érdekes az is, ahogyan a gazdaság, a termelés és a kultúrmunka is számszerűsödik, grafikonokba rendeződik, a riportok pedig ezeket ismertetik, de mellettük a munkásokat is mindig megnevezik, akik az illető munkálatban részt vettek és többnyire kiténtek. Az *Üzemünk Élete* kapcsán kijelenthető, hogy az általában 4 oldalas lap számonként legalább 3-4, de inkább több munkásportrét közölt, fénykép vagy rajz formájában. Maguk a szövegek is – bármilyen apró dologról is szóltak – nevesítettek mindenkit, konkrét személyekhez kötötték a legelvontabb eszméket is. A számsorok, a személyek mégsem teszik konkrétá, személyessé a bemutatott jelenségeket, mert a szövegkontextusuk és bizonyára a való élet tapasztalatai ugyanazt a homogén hivatalos kultúrát hívják elő. Inkább az a céljuk, hogy legitimálják e jelenségeket, és a bikkfanyelv ellenére az igaz tények, a valóság illúzióját keltsék.

A hivatalos diskurzus egy új világ, egy új ember eljövetelét hirdette, amelynek alapja az osztálytudat és az ehhez kapcsolódó szervezethez. Szervezett az az osztály, amely tudatos és a társadalmi életben, az minden további nélkül szerves része a társadalomnak, ez tehát a munkásság esetében is igaz. Az öntudatnak a hangoztatása egyszerre önlegitimáló és propagandisztikus lépés, amely jelezni szeretné, hogy van munkásosztály, ugyanakkor buzdít az érdembeli csatlakozásra, mivel csak az számít tagjának, az az igazi munkás, aki szervezett munkás. A munkás lehet sokféle, akár származása (munkás, paraszt, polgár, arisztokrata), akár más kritérium szerint, de osztályának tagjaival összeköti egy lelki egység. A szervezett munkásnak igényei vannak, ahogyan Lasalle mondta: az átkos igénytelenségnek (csak a pusztá fennmaradásra irányuló törekvésnek) vége. A szervezett munkás életét meghatározza a dinamikus jelleg, amely az általa használt gépek dinamikájához hasonló, vagyis az állandó törekvés a fejlődés és a többlettermelés irányába. Az ember alkotóképessége a fejlődőképességétől függ, és ennek a munkás különösen a tudatában van. Gondolkodásában központi elem a fejlődés kötelessége, ennek megfelelően osztja be a napját. A tökéletes modell a közvetkezőket foglalja magába: a napi szakmunka, a családi élet ideje, a tanulás, olvasás és szórakozás ideje (különösen ajánlott a szocialista realizmus irodalma, a tudományos irodalom, a színház, a turisztika és a sport), valamint a pártélet, szakmai élet, összejövetelek ideje. Mindegyikben a maximálisra kell törekednie, mivel fejlődése és jövője attól függ, hogy mennyi kultúrát tud kitermelni magából. A munkáskultúra mindenek előtt a szakmai tudást, az állandó tökéletesedést jelenti, azon kívül pedig bizonyos tudományok alapfogalmait, valamint egy munkássághoz méltó általános műveltséget: földrajz, történelem, irodalom, szocializmus története és filozófiája (Alföldi 1942).

Ebben a kontextusban a nevével nevezett, konkrét személyként megjelenő munkás az öntudatosság, a szervezethez realitását hivatott megjeleníteni, valamint azt, hogy a kommunizmus, az új világ építése valós és elkötelezett személyek alapegységére támaszkodva történik meg, amelyeket egybekovácsol a hivatalos ideológia. A fényképes megjelenítés – egy-két elvéve megjelenő negatív példától eltekintve – minden esetben a pozitív példamutatás céljával történik, az élmunkások, sztahanovisták arcképcsarnoka a többlettermelés, a kimagasló minőség elérése által jelzi a többieknek, hogy a világ jó irányba halad.

A kritika, a bírálat is névhez kötötten történik, de ilyenkor fényképes portré nem súlyosbítja a megbírált személy helyzetét, sőt általában több személy közösen kerül megszólításra, üzemi részlegek, aleggységek részeként sújtja őket a kritika, mivel a teljes részleg munkájának minősége és mennyisége sínyli meg az ők meg nem felelő hozzáállásukat. Kétféle

cikk jelenik meg az *Üzemünk Élete* hasábjain: vagy a teljes cikk kritikaként fogalmazódik meg, semmi más célja nincsen, vagy pedig egy általános bemutató cikk keretében olvashatunk arról, hogy kik azok, akik kiemelkedő munkát végeznek, de mellettük megjelennek a lazások, a nemtörődöm, nem öntudatos munkások, akikre a bírálat lesújt.

A bírálatok, névre szóló kritikák általános jelleggel jelen vannak a lap hasábjain, jelen esetben az első három évfolyamot (1951–1953) használok fel a jelenség illusztrálására, mivel úgy gondolom, ez is eléggé reprezentatív, és ebben a periódusban állandónak mondható a kritika jelenléte, ritka az a lapszám, amelyben ne legyen jelen legalább egy riport vagy felhívás, amely ezt célozza meg. Az 1950-es évek vége felé már nem annyira hangsúlyos ez a kritikai hangvétel, ritkábbak az ilyen típusú cikkek is, de nem tűnnek el teljesen csak a lap 1974-es megszűntével.

A leggyakoribb bírálat a munka és a termék *minőségével* kapcsolatosan fogalmazódik meg. Nem elégséges a normát teljesíteni, esetleg túlteljesíteni, hanem megfelelő minőséget kell produkálni.

„Rossz minőségű munkát végeznek.

Május 8. Pártunk megalakulásának 31. évfordulója tiszteletére a varroda II. osztály dolgozói vállalták, hogy a májusi tervelőirányzatot 100 százalékban teljesítik, a minőséget egy százalékkal javítják. E vállalásnak az osztály dolgozói becsülettel eleget tettek. A májusi előirányzatot 105 százalékban teljesítették és a minőséget másfél százalékkal megjavították. A versenyben az élmunkások haladtak az élen. Így a disztűzésnél Raduch Mária, a fejvarrásnál Oltean Margit, Tamás Magda, Bakos Eleonora, Pintyé Jolán, Magyarósi Anna és Kovács Ilonka tüntek ki.

Osztályunkon azonban egyesek gyenge minőségű munkát végeznek. Ilyenek: Marosán Ilona, Chiorean Ilona és Ilia Viorica, akik tanulhatnának az élmunkásoktól és arra kellene törekednie, hogy fokozottabb mértékben hozzájáruljanak az osztály tervelőirányzatának teljesítéséhez.

Baga Katalin, levelező.” (*Üzemünk Élete*. 1952. május 17. 3.)

A lap 1952. június 9-i számában egy villámankétot közöl „javítsuk meg a minőséget” címmel. Ez alkalommal azt vizsgálták, hogy az üzem miért nem tudta teljesíteni azt, amit felvállalt, vagyis hogy jobbat és többet fog termelni, és miért nem tudta megtartani az élüzemet megillető versenyzászlót. Egyes részlegek – a gépszíj, felsőbörgyár, gumigyár – példát mutattak, 95–98 százalékos minőségű árut termeltek, viszont a flexibel osztály és a varroda teljesítménye ezt az eredményt lerontotta.

„A rossz minőségű munka leadásához nagyban hozzájárulnak Varga András és Kajtár Anna minőségi ellenőrök, akik átengedik a minőség követelményeinek meg nem felelő munkát. Nem tartják szívügyüknek azt, hogy Rotaru Mária és az osztály többi rossz minőségű munkát végző dolgozó hányagul adják le munkájukat, ami rontja az osztály minőségét. A varroda II-ben Lömbart Szilvia és Csiki Róza elvtársnők is rossz munkát adnak le. Pogács Anna mester elvtársnő nem szeret »kellemetlenkedni« azzal, hogy viszszaadja és megmutatja, hogy miért nem jó a felsőrész. Nem veszi észre, hogy a felsőrészeket összecserélve varrták meg, ferdén hancolták rá a mintát. Ezekért a kis hibákért nem érdemes szólani. Az előkészítőben is hasonló a helyzet. Rozsás Ilona, Felecan Eugenia és más elvtársnők silány munkát adnak le.

Galanter osztályon sem értette meg minden elvtárs a minőség feljavításának fontosságát. Ezek közé tartozik Jagamas Julia, Oltean Augusztin és mások, akiket még agitációs munkával sem sikerült meggyőzni. [...]

Tanulások. Üzemünk dolgozói az elmúlt hónapokban »roham« munkát végeztek, nem tartották szemelőtt a minőségi követelményeket. Ez a helyzet a godjer, bakancs és

más osztályokon is. A minőség leromlásának döntő oka, hogy az osztályok mesterei és minőségi ellenőrei megakadtak a hibákkal. Nem ellenőrizték és nem adták vissza egyes dolgozónak a hibás munkát.

A jövőbeni feladatunk megerősíteni a személyes felelősségérzetet és szívesen harcolni a minőség feljavításáért. Minden dolgozó érezze felelősnek magát, azért hogy üzemműnk többre ne adjon rossz minőségű terméket. Ezt követeli tőlük öt éves tervünk. Csakis így járulunk hozzá új lejűnk vásárló erejének növekedéséhez.” (*Üzeműnk Élete*. 1952. június 9. 2.) Az ankehöz csatoltak egy karikatűrát is, ahol Varga András, a vállalat dolgozója cipűt vásárol az üzletben, de amikor a „Herbák” gyártműnyt ajánlja az eladó, akkor visszahűköl, mert lehet, hogy pont azt a cipűt kapja, amit ő maga rontott el.

Teljes munkafolyamatok csűszzhatnak tűvűtra, hiba hibára halmozódhat, ha a munkás, a mester és az ellenűr nem rendelkezik a megfelelű öntudatossággal, nem eléggű elkűtelezett saját feladata és felelűssűge iránt. Pedig nemcsak a vezetűssűg, hanem a teljes rendszer és ideolűgia elűtt kell felelűssűget vállalnia tetteiért. A végkicsengűs mindig egy tűbblepcsűs ideolűgiai áthangolás, hiszen aki saját munkáját nem végzi el a megfelelű módon, az negatívan befolyásolja saját szakmai és emberi fejlűdésűt, részlegének, üzemenek teljesitműnyűt, végűl pedig a teljes iparűgnak, az országos termelűsnek, az új világh felépítésének a kárát okozza.

„Nem figyelik meg, hogy teszik fel a felsűrűsűt a kaptára, Puskás Jűzsef elvtárs űberolás kűzben meghűzza a bűlést, ezáltal rancos lesz a szár. Puskás elvtárs továbba adja ezt a hibás munkadarabot, de nem csak ő, hanem az utánna kűvetkező elvtárs is továbba adja és így megy végig hibásan egész a csomagolűig. Tűrűk Sándor elvtárs meglátja ugyan a hibát, de ő sem adja vissza.

Ha megkűrdik tűle, miert nem adja vissza azt mondja »ű sűtáljon?«. [...] A cipűszabaszat, varroda II. és a galanter osztályok mesterei és revizorai kűrjenek segítsűget a pártalapszervezettűl, végezzenek felvilághosítű munkát az osztályok dolgozűi kűzűtt, hogy értsek meg a minűsűg fontossághát. Ne csak akkor végezzenek jű munkát, amikor a mester látja, hanem akkor is amikor elmegy. [...] Jűvűben feladatunk harcolni a minűsűg feljavításáért és megerűsíteni a munkával szemben az egyűni felelűssűget. Minden dolgozű érezze magát felelűsnek a reá bűzűtt munkáért és olyan minűsűgű munkát adjon ki kezűbűl, hogy November 7-ét műltűkűppen kűszűnthesse.

Sz. E.” (*Üzeműnk Élete*. 1952. október 5. 2.)

Egy másik fontos problűma a helyes *magatartás*. Ez inkábba gyűjtűfoglalom, amely a munkahelyen eltűltűtt idű minden aspektusát magában foglalja. Ez esetben is a termelűs, a munka iránti erkűlcsi elkűtelezettsűg a legfontosabb.

„A munkával szembeni új magatartás.

Pártunk eredműnyes harca folytán hazánk dolgozűi felszabadultak a tűkűs kűzsákmanűnyolás alűl. Ez a tény arra kűtelez mindannyiunkat, hogy megváltottassuk magatartásunkat egy a munkával, mint a kűzűssűgell szemben.

A munkával szembeni új magatartás alapját képezű a termelűsért, termelűkenűsűgűrt és a megtakarításért vivű harc. Ha jűminűsűgű űrut termelűnk, ha egy banit is megtakarítűnk, akkor tanujelűt adjuk a forrű hazaszeretűnek, melyre pártunk nevel.

Üzeműnk dolgozűi kűzűl szűmosan vannak, akiknek a munkával szembeni magatartásuk tűkrűzi az öntudatot és hazaszeretűtet. Ilyen a bakancsosztályrűl *Lángvűzer Károly*, *Papp Jűzsef* és *Gergely Imre* elvtársak csak jűminűsűgű űrut kűszűtenek.

Vannak azonban még egyesek akik meg kell vűltoztassák magatartásukat munkájukkal szemben. *Borbűly Zsűzsűnna* hanyagsághából egy szandál kerűlt a bakancsosztály ventilátorába és tűnkrement. Mikor felelűssűgre vonták, Borbűly Zsűzsűnna azzal érvelt,

hogy »kár nagy dolgot csinálni egy szandából, hiszen van elég.« Ez megengedhetetlen magatartás a munkával és a közösség vagyonával szemben, amelyet Borbély elvtársnő meg kell változtasson.

Hogy harcunk eredményes legyen, követnünk kell a Szovjetunió dolgozóit, kik példáját adják az új embernek, a munkával szembeni új magatartásnak és annak a bátor hazafiságnak, melyre a világon példa máshol nem található.

Magó Sándor, az üzemi bizottság elnöke.” (*Üzemünk Élete*. 1952. június 20. 1.)

Ugyancsak elfogadhatatlan annak a munkásnak a magatartása, akit saját gépe panaszol be:

„– Panaszaim vannak és ezeket elmondom, hogy tudja mindenki, hogy mi fáj nekem. »Diesel« a becsületes nevem és erre a névre bizony büszke vagyok. Büszke vagyok arra is, hogy az üzemünkben lévő többi villanytermelő gépekkel együtt én is hozzájárulok első öt éves tervünk teljesítéséhez. Kissé kényes vagyok. Éppen ezért több gondozásra van szükségem. Egyetlen kívánságom van. Nem nagy, amit lehet teljesíteni. Azt szeretném, ha Kosza Albert gépész jobban gondozna és nagyobb éberséggel figyelne engem munka közben. Kosza Albert elvtárs nem szeret engem. Munka közben olvas és teljesen megfélemedezik rólam. Így a baj hamar megtörténik. Vérkeringésem kihagy, nagyon felmelegedek és kiégek. Ezután elkezdnek rajtam dolgozni. Ütnek, vágnak. Sok értékes órát pazarolnak reám. Mindezt a gondtalanság okozza és az, hogy Kosza Albert elvtárs nem végzi lelkiismeretesen munkáját. [...] Hidvégi Ferenc, levelező.” (*Üzemünk Élete*. 1952. október 5. 4.)

Névre szóló bírálatot vontak maguk után olyan cselekedetek is, mint például a késés, az ebédszünet megnyújtása és ez által a munkaidő megrövidítése vagy a munkások megvárakoztatása az irodában dolgozók által. Az irodisták közül bírálatban részesült az egyik alkalmazott azért is, mert locsolókat fogadott munkaidőben. Egy karikatúra született erről, mely alatt a következő szöveg jelent meg: „Míg üzemünk dolgozói munkájunkon keresztül nagyobb eredmények eléréséért küzdöttek Május Elseje méltó köszöntésére, addig Mora Edith pálinkával kínálgatta locsolóit (a gumigyár vezetőségét).” (*Üzemünk Élete*. 1952. május 17. 4.) Azért is érdekes ez az adat, mert sehol máshol nem kerül említésre a húsvéti vagy bármely más ünnepi időszak, az ezekhez kapcsolódó szokások, a munkavégzésen és a hivatalos szakmai és kulturális tevékenységeken kívüli kulturális gyakorlat.

Nem menekülhettek a kritika elől azok az ifjú tanulók sem, akiket a szakiskola küldött az üzembe szakmai gyakorlatra:

„Változtassák meg magatartásukat!

»A népi demokratikus állan különleges gondot fordít ifjúságunk nevelésére és egészségére. Semilyen erőfeszítést sem kímél annak érdekében, hogy az ifjúság örvendezhesen az életnek, hogy alapos szakmai képzettséget biztosítson magának, hogy elsajátítsa a tudomány vívmányait, hogy egész munkaerejét, ifju lendületét a szocializmus építésének, a békének, a haza erősítésének és boldogsága megteremtésének szolgálatába állítsa« – írja a Népi Demokrácia Frontjának Kiáltványa.

Pártunk és Kormányunk valójában mindent biztosítja. Ezt igazolják az üzemünk osztályba beosztott másod- és harmadéves szakiskolások, akiket azért osztottak be, hogy amit elméletileg tanulnak azt gyakorlatban is láthassák és elsajátíthassák. Egyes ifjak azonban nem tartják ezt fontosnak. Órákhosszat elcsavarognak különböző kifogásokkal az udvaron. Nem gondolnak jövőjükre, épülő országunk szakkáder-hiányára, nem gondolnak arra, hogy később ezeket a kihasználatlan éveket nehezen tudják pótolni. Gyakran találkozzunk az udvaron például Sebestyén János, Bartha Ferenc, Tripan Simion, Össz József, Bartha Tibor II., Soanca Viorel, Santiolan Constantin, Jucan Ilie és Turga Ioan III-ad éves ifju elvtársakkal. Amikor kérdőre vonják őket, gorombán válaszolnak, hogy kicsoda a kérdő és

hogy meri őket megszólítani, amikor nem az ők oktatójuk. Ezek az ifju elvtársak sürgősen változtassák meg magatartásukat. [...]” (*Üzemünk Élete*.1952. november 29. 4.)

Sőt, az amúgy kitüntetett, elismert élmunkások sem mentesek a kritikától, ha magatartásuk nem megfelelő. Tőlük még jobban elvárják, hogy az új ember minden erényével bírjanak, mindenben az élen járjanak és példát mutassanak.

„Változtassa meg magatartását...

Kömüves Ibólya varóda I. osztályunk élmunkásai közzé tartozik. Párttag. Nagy gyakorlatla van a mesterségben. Szereti is. Most is arra törekszik, hogy minnél szebb eredményekkel köszönthesse az új Alkotmánytervezetet és Augusztus 23.-át. Normáját átlag 55 százalékkal túlteljesíti, 95 százalékos minőséggel. Ez azonban nem elég. Az élmunkásnak feladatai közzé tartozik az, hogy türelmes legyen. Nyugodtan megmagyarázza a mellette dolgozó elvtársnőknek, hogy mi miért nem jó, hogyan kell csinálni, hogy jó legyen.

Azonban Kömüves elvtársnő nem ezt teszi. Ahelyett, hogy nyugodtan megmagyarázna valamit; veszekszik elvtársaival. Nem egyszer veszekedett Sebestyén Ilona elvtársnővel és velem Michiu Annával.

Kömüves Ibólya elvtársnő sürgősen számolja fel elvtársaival szembeni helytelen magatartását. Türelmes felvilágosító munkával adja at gazdag tapasztalatait társainak, hogy versenyre kelhessen velük hazánk felszabadulásának 8. évfordulója megünneplésére.

Michiu Anna, levelező.” (*Üzemünk Élete*. 1952. augusztus 1. 4.)

A bírálókat kiváltó másik kiemelt tematika az öntudatos *önművelés*, szakmai képzés, amely a szocialista munkamorál egyik követelménye is egyben. A kommunizmus építőjének feladata a legjobbat teljesíteni, állandóan képezni önmagát, elsajátítani azokat a – főképpen szovjet – módszereket, amelyekkel még többet és még jobban tud termelni, a fizikai lehetetlenségig fokozva a termelési képességét.

„Tanulj hogy taníthass!

Az imperialista országokban örült fegyverkezési hajszával újabb háborúra készülnek. Nálunk óriási méreteket ölt az építkezés, a szocializmus építése. Minden becsületes dolgozónak lehetősége van arra, hogy munkáját jól és szakszerűen tudja végezni, szakmai tanfolyamok működnek, a dolgozók fejleszthetik szakmai képességüket, hogy jobb minőségű árut tudjanak előállítani, többet tudjanak termelni, könnyebben tudjanak a munkahelyükön dolgozni és így több keresethez is tudjanak jutni.

Üzemünkben jelenleg 9 szakmai tanfolyam működik. A tanulók szép eredményeket értek el. Így *Bacsó Ferenc* és *Vajas István I.*, az I- és II-foku szakiskola után mesteriskolát végeztek és ma mint mesterek dolgoznak. [...] Ezzel szemben vannak olyan dolgozók is akik semmibe sem veszik a tanulást, arra hivatkoznak, hogy öregek, a fiatalok pedig arra, hogy nincs idejük. Felületesen nézve a kérdést, nem veszik figyelembe, hogy kormányunk erre a célra óriási összegeket áldoz. *Lugoşan Margareta*, aki fiatal és fejlődőképes szakmát tudna biztosítani magának, mégis a legpasszívabb ebben a tekintetben. Nem jár el rendesen az órákra. *Régeni Sándor* rövid ideig járt az órákra, azután teljesen kimaradt. Ezek az elvtársak meg kell változtassák magatartásukat, fejlesszék saját magukat, hogy hasznosabb tagjai lehessenek a szocializmust építő társadalmunknak.

György Antal, iskolafelelős.” (*Üzemünk Élete*. 1952. július 5. 2.)

„Fordítsunk nagyobb gondot szakmai fejlődésünkre.

Pártunk és Kormányunk minden lehetőséget biztosít, hogy dolgozóink szakmailag fejleszthessék magukat. Több esetben bebizonyosodott, hogy a szakmai tanfolyamot végzett elvtársak sokkal jobban megállják helyüket a termelésben. Hallgatóink közül sztahanovisták, ujitók kerültek ki. [...] Vannak azonban olyan elvtársak, akik elhanyagolják szakmai tovább képzésüket. Nem látogatják rendesen az előadásokat és nem is ké-

szülnek azokra. Ezek közé tartoznak Vári Iulia a varroda III. dolgozója, Barabás Erzsébet a varroda II osztályból, Kajcsa Anna a stanceráj I osztályából és mások.

Hiányosságok mutatkoznak a mesteri iskolánál is. Itt is gyenge a látogatottság. Üzemünk mesterei nem jelennek meg pontosan az előadásokon, ami azt bizonyítja, hogy nem tartják fontosnak továbbképzésüket. Ionuți György a stancerájából például csak az első órán jelent meg, Rostás Ferenc a luxus osztályból, Osváth Ferenc a galanter osztályból. [...]

A fent említett hiányosságokat sürgősen fel kell számoljuk. Üzemünk osztályainak mesterei adjanak meg minden segítséget dolgozóinknak, hogy pontosan látogathassák az órákat. [...] Arra kell törekednünk, hogy a választások tiszteletére teljesen felszámoljuk a hiányosságokat.

Sala Rózália, tanulmányi oszt. szerv. felelőse.” (*Üzemünk Élete*. 1952. november 29. 2.)

Ahhoz viszont, hogy a szakmai és ideológiai tökéletesítés terén eredményeket lehessen elérni, egyéb akadályokat is fel kell számolni:

„Az írástudatlanság elleni harc mint elsőrendű feladat, szerves részét képezi öt éves tervünknek. Fontosságát épp az határozza meg, hogy kulturálatlan, írástudatlan dolgozókkal lehetetlen a termelés terén elért eredmények további fokozása. Az üzemi bizottságoknak, közösen a tömegszervezetekkel mindent meg kell tenniük annak érdekében hogy még ez év folyamán teljesen felszámolják az írástudatlanságot. Meg kell értetniük az üzem dolgozóival, hogy az írástudatlanság felszámolásának kérdése épp olyan fontos mint a termelési terv teljesítése és túlteljesítése.

Mindez nem tapasztalható az üzemi bizottságnak és tömegszervezeteknek munkájában. Az üzem száz írástudatlan dolgozója közül csak fele látogatja pontosan az órákat. Ez a terv csupán ötvenszázalékos teljesítését jelenti. [...] Ezek az okai annak, hogy például Nagy Ferenc, Nenkovits Gizella, Lőrinc Ferenc, Fülöp József és Gheorghe Groza elvtársak megtagadják a tanfolyamon való részvételt. [...] A tanfolyamra járni nem akaró elvtársaknak pedig meg kell érteniük, hogy nem maradhatnak meg mindig ilyen téves felfogás mellett. Meg kell érteniük, hogy magatartásukkal öt éves tervünk célkitűzésének a teljesítését akadályozzák.” (*Üzemünk Élete*. 1953. február 17. 4.)

Hasonlóan fontos aspektusa a szocialista életformának a *kultúrunka*, amely során a megfelelő kulturális gyakorlatokat és tartalmakat sajátítja el és tudatosítja önmagában a dolgozó, amellyel pedig aktívan részt vesz ezeknek a népszerűsítésében. A hatalom megpróbálta lefedni a kultúra minden területét, ugyanazokat a tartalmakat promoválta minden lehetséges csatornán. A kulturális tartalmak és ezek megnyilvánulási lehetőségeinek monopolizálása által a szabadidő kihasználásának, valamint a kultúrafogyasztás szabadságának, az opciók szabad megválasztásának kisajátítása is megtörténik. A hatalom, mint gondoskodó atya, megválogatja azokat a tartalmakat, amelyek a munkásoknak, gyermekeiknek hasznára válik, ugyanakkor azt kéri tőlük, hogy mindent együtt csináljanak, kollektív kultúrafogyasztás, kollektív tanulás, kollektív szórakozás legyen. Ha a kultúrafogyasztás nem mérhető olyan mutatókban, mint a termelés, ha a dolgozók nem mutatnak elég lelkesedést, akkor a kritika ismét lesújt – névre szólóan.

„Javítsuk meg a Klub munkáját.

Üzemünk dolgozóinak szórakozását jól felszerelt klubunk is biztosítja. Sakk, Ping-pong, rádió, folyóiratok, képeslapok, újságok állanak dolgozóink rendelkezésére. Ezek mellett még számos szórakozási tanulási lehetőség nyílik: előadások kultur délutánok stb. Kihasználják dolgozóink ezeket a szórakozási lehetőségeket? Nem egészen. Kevesen olvassák a lapokat. Kevés a kollektív rádió hallgatók száma. A klub 25 tagú kollektívája nem tart kiértékelő megbeszéléseket. [...] Füzésán Mária és Kiss Zoltán nem járnak el még a hetenkénti

szokásos gyűlésre sem. Ugyszintén a szolgálatos elvtársak sem fordítanak kellő figyelmet a klub felszerelésére. Így fordulhat elő, hogy értékes tárgyak tűnnek el a klubból.

Mit tett ez ellen az üzemi bizottság kultur osztálya? Személyesen Ciorte Iulia elvtársnő? Nem tett semmit. Még azirányban sem tett lépéseket, hogy kivizsgálja a fenti eseteket. Nem hívta fel a kollektívának, sem a figyelmét az éberségrre. Igaz, ezt a klub igazgatója is megtehetette volna. A kollektiva egyébként sokesetben a programot sem szokta felülvizsgálni. [...]

Papp János. (Üzemünk Élete. 1952. március 27. 2.)

„Több figyelmet a dalárdának.

Üzemünk dalárdája, amely országos viszonylatban is első helyen állott, az utóbbi időben erősen visszaesett. Több ízben próbálta már a vezetőség a dalárdát ujraservezni, azonban ez nem sikerült. Boris Popovici és Márkos Albert tanárok többször jártak az üzembn, hogy dalosokat szervezzenek. A kulturosztály nem adta meg a kellő támogatást, hogy a délután dolgozó dalosokat a próbák és szereplések idejére leváltsák. [...] Példa erre a varródá I. főmestere *Hirsch Rudolf* elvtárs, aki Geréb Ágnes dalárdistát azzal fenyegette, hogy »sírni fog még a kulturmunkáért«. A galanter osztályon Grandt János dalost elhelyezték gépéről, a rámásosztályon Géci Magdát helyezték más munkahelyre.

Hiba az is, hogy egyes alapszervezeti titkárok nem értik meg a kulturmunka fontosságát és nem adják meg a kellő támogatást a kulturcsoportok tagjainak. *Bartha Margit* a bakancsszabászat alapszervezeti titkára ezt mondja »nem érdekel a kulturmunka«. Szerinte a dalárdába csak szórakozni járnak a dalosok. *Bartha* elvtársnő jobban kell támogatassa a kulturmunkát.

Hiba van a dalárdánál is. Nincs kellő fegyelem a próbákon. Egyes dalárdisták, mint *Máthé Ferenc, Szabó György, Szenner János, Varga Antal, Tálás Éva, Kálmán Róza* és *Kovács Irma* hónapok óta nem járnak a dalárdába. A dalárda tulajdonát képező ruhákat sem adták még be. Egyesek mint *Varga Antal* és *Szabó György* ezekben a ruhákban dolgoznak. [...]

Binder Béla, a dalárda kollektiva tagja." (Üzemünk Élete. 1952. július 5. 2.)

A sor még folytatható lenne néhány ritkábban előforduló bírálattal, de tulajdonképpen az eddig bemutatott területeken fogalmazódott meg a kritikák nagy többsége, ezek ismétlődnek kezdetben szinte számról számra, később már ritkábban. Nem minden esetben, de néha válaszul is valaki az érintettek nevében, elfogadja a bírálatot és megígéri, hogy mindent orvosolni fognak a legrövidebb időn belül. Vagy máris ismerteti azokat a határozatokat vagy eredményeket, amelyek azóta megszülettek. Ezek a nyilvános párbeszéddek forogatókönyvszerűek, az előírt szerepeknek megfelelőek.

Azok, akik nem úgy reagálnak, ahogy elvárják egy sztahanovista babérokra törő dolgozótól, ismételten nyilvános bírálatot kapnak.

„Akik nem fogadják el az alulról jövő bírálatot.

Ahol nincs bírálat és önbírálat ott nem lehet szó fejlődésről, kommunista nevelésről. Ott a tömegektől való elszakadás, az önteltség és a bürokrácia veszélye állandóan fennáll. Pártunk dokumentumai rámutatnak az alulról jövő bírálat hasznos voltára, ugyanakkor kemény szankcióit von magután az alulról jövő hasznos bírálatok elfojtása.

A Szovjetunió Kommunista Pártja XIX. Kongresszusán tartott beszédében Malenkov elvtárs leszögezte a bírálat és önbírálat szükségességét állandó fejlődésünkben.

Üzemünkben azonban vannak olyan elvtársak, akik még nem tudnak elszakadni a mult rendszer marasztaló, káros befolyásától. Nem értik meg, hogy a bírálat hasznukra válik, segítség a hibák felszámolásánál. Félnak a bírálattól, ezért igyekeznek elfojtani azt. Ezek az elvtársak közé sorolhatjuk Jánosi Mózes és Dula Ferenc elvtársakat, akik nem fogadták el Bányai Margit és Nicoara elvtársak bírálatait. Ezek az elvtársak faliújságon keresztül bírálták meg az alapszervezet büroját [...] Jánosi Mózes az alapszervezet büro

agitációs és propaganda felelőse levette a cikket a faliújságról. Jánosi elvtárs ezután megfenyegette az elvtársakat, hogy felelni fognak »bűnös« cselekedeteikért. [...]

Albescu Alexandru, levelező." (*Üzemünk Élete*.1952. november 29. 4.)

Mindezek tükrében az üzemi lap egy olyan képet forgalmaz önmagáról, mintha egy szabad véleményt nyilvánító fórum lenne, ahol szükséges a bíráló. Mégis feltűnik néhol a jele annak, hogy nem minden bíráló láthatott napvilágot. Azt nem tudhatjuk, hogy milyen írások veszték el örökre a szerkesztőségben, de néha a szerzőnek üzentek „A szerkesztőség Postája” című kis rubrikában, a lap legvégén. Így derül ki a következő: „*Moldvai Sándor elvtárs*. Helyes, őszinte, kemény bíráló, cikke azonban túllépi az elvtársias, építő bíráló határait. Kérjük, írjon továbbra is.” (*Üzemünk Élete*. 1953. december 20. 4.) Ellentmondásnak tűnik a dolog, hiszen ha a bíráló helyes és őszinte, akkor miért nem jelenhet meg nyomtatásban, illetve, ha helyes, akkor hogyan lépi túl az építő jelleg határait?

A bírálatok nagyon nagy többségében a szövegek szerzősége jelezve van, tehát nemcsak a bírált személy van nevesítve, hanem a bíráló is, aki általában valamely bizottság felelőse vagy az adott osztályon dolgozó munkatárs, „levelező”. A nevesítés ebben az esetben is egy kettősséget mutat. A hitelességet, a valós helyzetet hivatott felmutatni, ahol a hivatalos álláspontnak megfelelően a bíráló a termelés segédeszköze, az öntudatosság, a fejlődés, a szakmai tökéletességre törekvés velejárója. A szabad véleménynyilvánítás, a kritika, az elégedetlenség kifejezése lehetőségének illúzióját kelti. Másrészt – az adott korszak történeti kontextusában – arra is gondolhatunk, hogy ki vállalta fel azt, hogy nyilvánosan megbírálja munkatársát, akivel egymás mellett dolgozott nap mint nap, netán a mesterét, felettesét, akinek rendelkezéseit hajtotta végre nap mint nap, esetleg valamelyik bizottsági felelőst, vezetőt, akinek pozíciója, befolyása akár az illető elbocsátását is lehetővé tette. A megfogalmazás, a szóhasználat egységessége inkább arra enged következtetni, hogy a bíráló is a nyilvánosság ideológiai megépítésének foratókönyve szerint történt, annak rendelődött alá, legnagyobb részt a formalitások mezején mozgott, mintsem az önkéntes buzgalom veszélyességében. Az üzemi lapnak és a faliújságoknak „működniük” kellett, a megfelelő tartalommal, a megfelelő elvárások szellemében. A szovjet szellemiség műveire, a nagy tanítómesterek szövegeire hivatkozva vált nyilvánvalóvá, hogy a bíráló és önbírálat hasznos eleme a fejlődésnek, ezért azt is gyakorolni kellett, be kellett iktatni a kötelező programponthoz.

Az „alulról jövő bíráló” állandósága a lap hasábjain a jól ismert besúgó-rendszert idézi, annak akár írott és nyilvános változata is lehetne. A munkás, a mester, de a titkár vagy vezető sem térhet ki előle, nem érezheti magát biztonságban, vagy éppen azáltal lehet biztonságban, hogy munkáját és magatartását elvtársai figyelik, szükség esetén pedig nyilvánosan figyelmeztetik, hogy mit szabad és mit nem szabad. Azáltal van biztonságban, hogy állandó korrigálás által a megfelelő útvonalon halad a kitűzött célok felé, mindezt teszi a nagy család kötelékében, egy öntudatos kollektíva szerves részeként, a hatalom vigyázó atyai tekintete alatt. A paternalista szemlélet és beszédmód egy működő országos közösség illúzióját kelti egy konkrét üzem példáján keresztül, ahol az egymásra árukladó egyének (mint családban a gyerekek) tevékenységét egy felsőbb tekintély megrovó, de ugyanakkor megbocsájtó szellemisége kíséri, amely el is várja az áruklodást, a bíráló elfogadását és a vétkek korrigálását egyaránt. Lehetnek praktikus okai és hozadéka is a bírálótoknak, hiszen itt-ott konkrétan megfogalmazódik egy-egy munkafolyamatban előforduló hiba, baklövés, de leginkább a nem megfelelő minőség (konkrétumok nélkül), a nem megfelelő magatartás, végső soron az öntudatosság hiánya vagy nem megfelelő foka az, amit számon kérnek. Az öntudatosság hiánya a munka, a kultúra fogyasztása, a mindennapi élet minden területén számon kérendő, és az ideológia elsajátításának, interiorizálásának

nak, megélésének hiátusait jelzi. A kötelező szellemiség erőt és motivációt ad arra, hogy a munkás a termelést a végtelenségig maximalizálja, ugyanakkor a minőséget is tartsa, sőt állandóan emelje, folyamatosan képezze magát, kultúréletet éljen, sportéletet éljen, mindent közösen a többi munkással. A nem megfelelő munkavégzés, magatartás és szellemiség pedig a közösséget károsítja, a közös jövőt veszélyezteti.

A szövegek nem szólnak elbocsátásokról, nem tudjuk meg, hogy a nyilvános bírálat esetleg a megfeddésnek csupán az első lépcsőfoka volt-e vagy sem, és sajnós azt sem tudjuk, hogy a valóságban a bírált és bíráló hogyan élte meg ezt a nyilvános párbeszédet, hogyan változtatott ez a munka- és emberközi viszonyokon. A szövegek viszont a kötelező elvárások kötelező teljesítéséről tanúskodnak.

SZAKIRODALOM

ALFÖLDI Márton

1942 *A szervezett ipari munkás*. A Szociáldemokrata Párt Kiadása, Budapest.

BOIA, Lucian

2005 (1999) *Mitologia științifică a comunismului*. Humanitas, București.

DÁVID Gyula

2000 Sajtó. (Az erdélyi magyarság) In: Bihari Zoltán (főszerk.): *Magyarok a világban. Kárpát-medence. Kézikönyv a Kárpát-medencében, Magyarország határain kívül élő magyarságról*. Ceba Kiadó, Budapest, 363–373.

FURET, François

2000 *Egy illúzió múltja. Esszé a 20. század kommunista ideológiájáról*. Európa Könyvkiadó, Budapest.

ILYÉS Sándor

2013 *Kolozsvári munkásklubok az 1950–1960-as években*. Kriza János Néprajzi Társaság–Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Kolozsvár.

KUSZÁLIK Péter

1996 *Erdélyi hírlapok és folyóiratok 1940–1989*. (Kisebbségi Adattár, VI.) Teleki László Alapítvány–Közép-Európa Intézet, Budapest.

TISMĂNEANU, Vladimir

1991 *Condamnați la fericire. Experiment comunist în România*. Grupul de edituri al Fundației „Exo”, Sibiu–Brașov

CRITICI PUBLICE ÎN REVISTA CLUJEANĂ *ŪZEMŪNK ÉLETE* (*VIAȚA UZINEI NOASTRE*, 1951–1953)

Lucrarea de față oferă o analiză a textelor apărute în revista uzinei Dermata (ulterior Clujana), focusând pe un aspect specific, și anume criticarea publică a unor persoane, specificând numele concret al acestora. Capetele de acuzații au fost de obicei calitatea proastă a producției, comportamentul neadecvat, care nu ar fi fost conform normelor, cerințelor ideologiei vremii, lipsuri în activitatea culturală obligatorie, lipsa de străduință în perfecționarea profesională și alte câteva aspecte interesante. Concluzia ar fi că în contextul istoric respectiv, discursul public s-a conformat ideologiei și în privința criticii și a autocriticii, acțiuni considerate benefice de către „literatura” sovietică în dezvoltarea omului nou și în performanțele clasei muncitoare, devenind astfel elemente obligatorii și implicit deseori formalități.

PUBLIC CRITICISM IN THE *ŪZEMŪNK ÉLETE* (*LIFE OF OUR FACTORY*) PAPER FROM CLUJ (1951–1953)

The present paper offers an analysis of the texts from the socialist paper of one of the most important factories of Cluj, called Dermata (later on Clujana), focusing on one specific aspect, namely public criticism, pointed towards certain persons, revealing their name. The accusations were: poor quality of their work, inadequate attitude by the norms of the ideology of those times, lacks in mandatory cultural activities, lack of enthusiasm in professional training, and some other interesting aspects. The conclusion would be that in the given historical context, the public discourse was according to the ideology of power also in the question of criticism and auto-criticism, actions considered by Soviet “literature” benevolent for the evolution of the new man and for the performances of the working class, thus becoming mandatory elements and often formalities.

KÉPEK

Világ Proletárjai Egyesüljete!

ÜZEMÜNK ÉLETE

A „HERBAN JANOS”-üzemek Pártbizottsága és Üzemi Bizottsága lapja
II. évfolyam 13. szám. Ára 10 bent. 1952 Május 17.

Eltvtársak!

Harcoljunk a termelékenység növeléséért, a jobb minőségért, a versenyszázlós megtartásáért!

GYÁRTMÁNYAINK MINŐSÉGENEK MEGJAVÍTÁSA KÖZPONTI FELADATUNK

Cipőgyárunk munkásainak, technikusainak s mérnökeinek túlnyomó többsége mindennapi tevékenységében a tervfeladatok teljesítése során nagy súlyt helyez a gyártmányok minőségének megjavítására. Ezt annak a tudatában teszik, hogy a minőség megjavításával hozzájárulnak a pénzreform eredményeinek megszilárdításához, megvédik gyárunknak, hűzánk legnagyobb cipőgyáranak jó hírét. Biztókában vagyunk mindazoknak az eszközöknek, amelyek segítségével elérhetjük a legjobb minőséget, példát mutathatunk a többi cépgyáraknak. Ennek elérére az első negyedévben gyártmányaink minősége leromlott, a logyasztók részéről panaszok érkeztek. Kifogások merültek fel például a térfi jut bacsancsok, az Ago osztályon gyártott térfi papucskok és bor úxor cipők, a Flexibel osztályon gyártott térfi és gyermek szandálok minősége ellen.

Az Ago osztályon dolgozók a minőség megjavítására az újból időven több esetben visszautastították a nem megfelelő reszorókat, addig azonban, amíg egyesek a mennyiségi munkát a minőség rovására igyekeznek tozogni, gyökereis fordulatra nem számítanak. Husnyag, rossz minőségű munkát ad ki a kezéből a Uw. osztályon Hudeg János, a Flexibel osztályon Oaraa Maria és Elena az Ago osztályon, Gyöngyösi József, a Galanter osztályon pedig Orian Augustin.

A hibák fokozásához több revizor is hozzájárul arra a helytelen alaponra helyezkedve, hogy a terv mennyiségi előírásainak teljesítéséért véna szem nem lenet husnyis a gyengébb minőségű munka fölött. Ezzel a magatartással legfennebb olcsó népszerűsége tehettek szert. Vessék emlékeztükbe, hogy a tervet minden vonatkozásában akkor teljesítettük, ha a minőségi követelményeknek is megfelelünk. Akik a miniszterium 50%-os száma határozatát megsértik, mint a bakancsalja osztályon Bartha Istvan, a Uw. osztályon Cinege Ilie mesterek, megkárosítják a dolgozók államát.

Járjanak élen a párttagok a termékek megjavításáért vívott harcban!

HERMANN ISTVÁN,
IGAZGATÓK.

Állami tervünk határidő előtti teljesítéséért!

Nina Nazarova módszerét használjuk

Amióta a borsarok osztályon bevezették a Nina Nazarova módszerét, mind szebb és szebb eredményeket érnek el. A gépek jó karban tartása tette lehetővé, hogy Hadnagy Julia 172 százalékos, Schmidt József 173 százalékos, Bartha Julia 154 százalékos, Kovács Zsuzsa 162 százalékos normateljesítményt értek el, 91,5 százalékos minőséggel. Az osztály dolgozói így köszönik a szakszervezeti konferenciát.

Gavriş Ioan,

Félszázalékkal javult a minőség

A varroda I. dolgozó Május 8. Pártunk 31. évfordulóját murkaválalásnak teljesítésével köszöntötték. Az osztály munkájának minőségét félszázalékkal megjavították. Hanczki Róza egyéni tervén felül 96 százalékot ért el, 92 százalékos minőséggel, Kovács Ilona egyéni tervén felül 96 százalékot, Szigvártó Anna tervén felül 31 százalékot ért el 93 százalékos minőség mellett.

Reţisan Ibolya.

Ujabb 15 sztahanovista

Öt éves tervünk határidő előtti teljesítéséért üzemünk dolgozói napról-napra szebb eredményeket érnek el. Az üzemi pártbizottság politikai felvilágosító munkája nyomán széles körben terjed a szocialista versenymozgalom. Az 1952 első évfolyamában üzemünk dolgozói mintegy 65,47 százaléka versenyzve végezte munkáját. Már április hónapban a versenyben résztvevők száma 7360 százalékra emelkedett. A termés állandó fokozásáért s a minőség javításáért üzemünk dolgozói sikeresen alkalmazzák az élenjáró szovjet munkamódszereket. A múlt hónapban két új Csutkih brigád és kilenc Korabelnyikova brigád alakult. A szovjet módszerek alkalmazása tette lehetővé, hogy üzemünk sztahanovistáinak létszáma újabb 15-el növekedett.

A munkaversenyek kiszélesítése során a legszebb eredményeket a finombőrgyárban, galanterben, műszakon és az ago osztályon érték el. Ezekben az osztályokban a dolgozók többsége szocialista versenyben volt egymással.

Bakos József,
a. b. varraskapiteles

SZABÓ MIKLÓS, Ago osztály elnökéje, 2 százalékkal emelte minőségét, tervén felül 70 párral termett többet, normáját 50 százalékkal haladja túl.

TAMÁS MARIA, varroda II. elnökéje, 4,5 százalékkal emelte minőségét, normáját 66 százalékkal túllejtette, egyéni tervét 120 percel.

1. Az Üzemünk Élete első oldala

373

Megszólt a cipőm

Furcsa kaland történt velem.
Nemrég egy pár cipőt vettem.
Fel is húztam én még aznap
szemeim csak úgy ragyogtak.
senkinek sincs talán máma
ilyen szép cipőben lába.
Kimegyek a sétátra
cipőm lett a szememjénye
sétáltatom, mutogatom,
büszke vagyok rája nagyon.
Hogy aztán mi lett a vége,
arról szól ez a kis mese
belebotlottam egy kőbe
ez lett a cipőmnek vége,
rögtön szívembe nyílatott,
hisz a lábam újra kint volt.
Az én cipőm így szólt hozzám:
viseld türelemmel gazdám,
most láthatod, hogy te máma,
hogy dolgoztál bent a gyárban.

ARKOSI JÓZSEF

Aminek nem szabadna lennie

A termelési értekezletekről különféle ürüggyel sokan hiányoznak. A fentti képen két lógós éppen arra vár, hogy a tömeg a terembe menjen és ők „meglépjenek”. Az illetőket egyelőre nem „népszerűsítjük.”

2-7. Bíráló jellegű szövegek a lapból